

BETÆNKNING

Afgivet af Familie- og Sundhedsudvalget

vedrørende

forslagene

EM 2012/60

Forslag til Inatsisartutbeslutning om, at Naalakkersuisut pålægges at analysere behovet for etablering af et hospice i Grønland.

(Medlem af Inatsisartut Doris Jakobsen, Siumut)

Og

EM 2012/72

Forslag til Inatsisartutbeslutning om at Naalakkersuisut pålægges at arbejde for at etablere en hospice for de der er på vej til at dø.

(Medlemmer af Inatsisartut, Siverth K. Heilmann og Knud Kristiansen, Atassut)

Afgivet til forslagenes 2. behandling

Udvalget har under behandlingen bestået af:

Medlem af Inatsisartut Olga P. Berthelsen, Inuit Ataqatigiit, formand

Medlem af Inatsisartut Debora Kleist, Inuit Ataqatigiit, næstformand

Medlem af Inatsisartut Isak Hammond, Inuit Ataqatigiit

Medlem af Inatsisartut Justus Hansen, Demokraterne

Medlem af Inatsisartut Knud Kristiansen, Atassut

Medlem af Inatsisartut Ruth Heilmann, Siumut

Medlem af Inatsisartut Malik Berthelsen, Siumut

Udvalget har efter 1. behandlingen den 10. oktober 2012 under EM2012 nærmere gennemgået forslagene.

EM 2012/60 og EM 2012/72

J.nr. 01.25.01/12EM-LABU-00060

J.nr. 01.25.01/12EM-LABU-00072

J.nr. 01.38.01.03-00028

Forslagenes indhold og formål

Om forslaget EM 2012/60

Forslagsstiller foreslår, at man analyserer behovet for at etablere et hospice i Grønland. Der er tale om en forudgående analyse førend en eventuel beslutning om at etablere et hospice.

Om forslaget EM 2012/72

Forslagsstillerne ønsker at man skal arbejde for at etablere et hospice i Grønland. Man starter med ét hospice, hvorefter man med tiden udbygger med flere.

1. behandling af forslagene i Inatsisartut

I svarnotatet ved 1. behandlingen af forslaget fremsatte Naalakkersuisut følgende ændringsforslag til forslagene:

Forslag til Inatsisartutbeslutning om, at Naalakkersuisut pålægges at analysere behovet for hospice eller et hospicelignende tilbud og fremlægge en plan for hvorledes vi tilrettelægger et pleje- og omsorgstilbud for døende i Grønland ved FM 2014.

Naalakkersuisut begrundede ændringsforslaget med, at man herved vil tilvejebringe et påkrævet beslutningsgrundlag for visionerne om at etablere hospice i Grønland.

Siumut var meget positive overfor, at der skulle indledes undersøgelser omkring etablering af hospice i Grønland. Siumut fandt også ændringsforslaget fra Naalakkersuisut interessant, men kunne ikke umiddelbart tilslutte sig, at analysen først blev fremlagt til FM 2014. Siumut fandt, at analysen skulle fremlægges tidligere.

Inuit Ataqatigiit fandt også, at der skulle indledes analyser omkring mulig etablering af hospice- eller hospicelignende tilbud i Grønland. Inuit Ataqatigiit kunne ikke støtte forslaget EM 2012/72 i den foreliggende form. Inuit Ataqatigiit kunne bedre tiltræde grundtanken i forslaget EM 2012/60, hvorefter der skulle analyseres på behovet for at etablere hospice i Grønland. Inuit Ataqatigiit kunne støtte ændringsforslaget fra Naalakkersuisut, da dette sikrede et mere fyldestgørende beslutningsgrundlag for de videre visioner om hospice i Grønland.

Demokraterne kunne støtte visionerne om, at der blev gennemført undersøgelser og analyser omkring etablering af hospice eller hospicelignende tilbud i Grønland. Demokraterne kunne ikke støtte forslagene EM 2012/60 og EM 2012/72 i den foreliggende form, men kunne tiltræde ændringsforslaget fra Naalakkersuisut, idet dette ændringsforslag med den påkrævede grundighed, sikrede at der blev arbejdet videre med de grundlæggende visioner i begge forslag.

Atassut var meget tilfredse med den grundlæggende opbakning til forslagene om, at der skulle etableres hospice eller hospicelignende tilbud til mennesker, som er på vej til at afslutte livet. Atassut fandt, at ændringsforslaget sikrede, at der blev arbejdet videre med de politiske ønsker og visioner fra begge forslag, hvorfor Atassut kunne tiltræde ændringsforslaget.

Udvalgets behandling af forslagene

Som et led i udvalgets behandling af forslagene havde udvalget inviteret forslagsstiller Doris Jakobsen til møde den 19. oktober 2012 med henblik på en uddybende redegørelse for bevæggrundene for forslaget EM 2012/60 samt at komme med et oplæg om besøg hos Hospice Forum. Hospiceforum har hjemmesiden www.hospiceforum.dk På hjemmesiden findes meget relevant information omkring hospice.

Det kan blandt andet oplyses, at man på hjemmesiden finder nutidens hospice defineret som:
"Et hus der tilbyder omsorg og livskvalitet til uhelbredeligt syge og døende mennesker, samt til deres pårørende".

Det anføres videre på nævnte hjemmeside, at *hospiceophold er et tilbud til mennesker, som har en uhelbredelig sygdom, hvor helbredende behandling er opgivet til fordel for en aktiv lindrende indsats.*

På et Hospice ydes en høj kvalificeret lindrende indsats af et veluddannet og erfarent tværfagligt personale, som består af sygeplejersker, læger, fysioterapeut, præst og psykolog, og i nogle tilfælde diætist, socialrådgiver og musikerapeut. Derudover har hospice ofte tilknyttet et antal af frivillige medarbejdere, som udfører forskelligt praktisk arbejde på hospice og som på anmodning er til disposition for patienter og pårørende til løsning af praktiske opgaver, som samtalepartner eller egentlig besøgsven.

Det er kvaliteten af det resterende liv, som prioriteres højst. På et Hospice bliver omsorg, pleje og behandling tilrettelagt i samråd med patienten og pårørende. Familien har som patienten stor plads i den daglige omsorg, pleje og behandling. Et hospice vil således være både for patient og pårørende.

Det anføres videre på hjemmesiden, at *hospicer helst skal være adskilt fra hospitalerne, mest fordi målsætningerne er diametralt modsatte. På hospitaler går det ud på at helbrede og hjemsende patienterne hurtigst muligt. På hospicerne er kurrering udelukket, og en værdig, smertefri død i gode fysiske og psykiske omgivelser er målsætningen.*

Forslagsstiller redegjorde endvidere for en mindre redegørelse fra Cand psych, Niels Peter Agger om hospice i Nuuk-på Grønland.

Forslagsstiller fremførte, at der utvivlsomt var et behov for et hospice i Nuuk, således at døende og deres pårørende kunne have nogle værdige rammer i den sidste tid. Som forholdene er i dag på DIH og øvrige hospitaler i Grønland, så må døende patienter ligge på stue og gang med øvrige patienter og fødende, hvilket ikke er hensigtsmæssigt og værdigt. Behovet for et hospice er helt klart tilstede, og behovet bliver ikke mindre, - tværtimod, anførte forslagsstiller.

Forslagsstiller fremførte, at der i Danmark var meget stor søgning på stillingerne på de forskellige hospices. Flere af de tilknyttede faggrupper var ansat på deltidsbasis, men særligt sygeplejersker udgjorde kernemedarbejderne.

En etablering af hospice i Grønland vil indfri et påkrævet behov for videre- og efteruddannelse indenfor blandt andet palliative indsatser og støtte. Efter- og videreuddannelses tiltag som allerede nu kan igangsættes.

Palliativ indsats og palliativ støtte er begreber, der er vigtige i relation til disse forslag om hospice, hvorfor udvalget skal gengive WHO definition fra 2002 af palliativ indsats:

"Den palliative indsats har til formål at fremme livskvaliteten hos patienter og familier, som står over for de problemer, der er forbundet med livstruende sygdom, ved at forebygge og lindre lidelse gennem tidlig diagnosticering og umiddelbar vurdering og behandling af smerter og andre problemer af både fysisk, psykisk, psykosocial og åndelig art".

Den palliative indsats

- tilbyder lindring af smerter og andre generende symptomer
- bekræfter livet og opfatter døden som en naturlig proces
- tilstræber hverken at fremskynde eller udsætte dødens indtræden
- integrerer omsorgens psykologiske og åndelige aspekter
- tilbyder en støttefunktion for at hjælpe patienten til at leve så aktivt som muligt indtil døden
- tilbyder en støttefunktion til familien under patientens sygdom og i sorgen over tabet
- anvender en tværfaglig teambaseret tilnærmelse for at imødekomme behovene hos patienterne og deres familier, inklusive støtte i sorgen om nødvendigt
- har til formål at fremme livskvaliteten og kan også have positiv indvirkning på sygdommens forløb
- kan indsættes tidligt i sygdomsforløbet, i sammenhæng med andre behandlinger, som udføres med henblik på livsforlængelse, som for eksempel kemo- eller stråleterapi, og

inkluderer de undersøgelser, som er nødvendige for bedre at forstå og håndtere lidelsesfyldte kliniske komplikationer

Det skal fremhæves, at hospice er en del af den palliative behandling.

Forslagsstiller anerkendte ændringsforslaget fra Naalakkersuisut, men fandt tidshorizonten for lang. Vi har, ifølge forslagsstiller, allerede behov og viden til at kunne iværksætte målrettede og påkrævede tiltag.

Som et yderligere led i udvalgets behandling af forslaget inviterede udvalget formanden for PK, Inuuti Fleischer til møde i udvalget, med henblik på at få mere viden om hospicer og arbejdsforholdene på disse.

Mødet blev gennemført den 25. oktober 2012, og gav udvalget flere fine overvejelser til de videre beslutninger omkring etablering af hospice og hospicelignende tilbud i Grønland.

Inuuti Fleischer anerkendte i lighed med udvalget, at der i Grønland er brug for hospice eller hospicelignende tilbud.

Inuuti Fleischer fortalte om sine erfaringer fra studiebesøg på et dansk hospice, og om sine erfaringer fra en lang karriere i det grønlandske sundhedsvæsen, hvor den nære kontakt med og omsorg for døende og disses pårørende har været en del af arbejdet.

Udvalget kan støtte udsagnet fra Inuuti Fleischer om, at alle borgere principielt set, skal behandles lige og have lige vilkår i forhold til ydelserne i sundhedsvæsenet og omkring hospicetilbud. Udvalget skal i lighed med Inuuti Fleischer fremhæve behovet for særlig videre- og efteruddannelse for personale ved kommende hospicetilbud. Et hospice eller et hospicetilbud skal have en blandet og kompetent personaleside med tilknyttede læger, sygeplejersker, psykologer, fysioterapeuter, præster, diætister, socialrådgivere og andet relevant omsorgspersonale med viden om og forståelse for den døende og dennes pårørende og den samlede livssituation. Dette tværfaglige samarbejde omkring den døende og dennes pårørende skal sikre rammerne for en værdig afslutning af livet.

Udvalget skal fremhæve vigtigheden af, at et hospicetilbud også skal tage højde for den døendes nære pårørende, således at disse omfattes af hospicetilbud. Accepteres et hospicetilbud med den konsekvens, at den døende kommer til at dø borte fra hjembyen, skal der sikres tilbud om kistetransport. I det videre arbejde med forslaget skal der gennemtænkes hele processer og ansvarsfordeling, således at vi fastholder og værner om eksisterende familieværdier og familietraditioner i omsorgen for den døende og dennes pårørende. I denne

sammenhæng skal det også gennemtænkes, hvorledes et hospicetilbud skal tage højde for de praktiske og sorglindrende forhold for de pårørende, således at der bliver tale om et helt og sammenhængende forløb og en proces for alle involverede parter.

Udvalget er taknemmelig for at have arbejdet med disse forslag og for de gode oplæg og drøftelser omkring dette vigtige emne.

Forslagenes og ændringsforslagets økonomiske konsekvenser

De videre indledende undersøgelser og analyser anses at kunne gennemføres indenfor og ved prioriteringer i den økonomiske ramme i administrationen i sundhedsvæsenet.

Udvalgets indstillinger

Udvalget skal bemærke:

Ændringsforslaget fra Naalakkersuisut imødekommer grundvisionerne i begge forslag. Det er påkrævet, at der gennemføres grundige indledende sonderinger og analyser, således at der tilvejebringes et beslutningsgrundlag, førend videre politiske beslutninger omkring etablering af hospice eller hospicelignende tilbud i Grønland.

Siumut finder særligt anledning til at fremhæve, at undersøgelserne og analyserne kan fremlægges tidligere end FM 2014, såfremt det prioriteres. Siumut opfordrer til, at undersøgelserne og analyserne fremlægges senest til EM 2013, således at fremadrettede beslutninger om etablering af hospice eller hospicelignende tilbud kan indarbejdes i FFL 2014.

Et enigt udvalg indstiller på denne baggrund ændringsforslaget fra Naalakkersuisut til vedtagelse af Inatsisartut.

Et enigt udvalg indstiller forslagene EM 2012/60 og EM 2012/72 til forkastelse.

Med disse bemærkninger og med den i betænkningen anførte forståelse skal udvalget overgive forslagene til 2. behandling.

Olga P. Berthelsen,
Formand

EM 2012/60 og EM 2012/72

J.nr. 01.25.01/12EM-LABU-00060

J.nr. 01.25.01/12EM-LABU-00072

J.nr. 01.38.01.03-00028

3. november 2012

EM 2012/60 og EM 2012/72

Debora Kleist

Isak Hammond

Justus Hansen

Knud Kristiansen

Ruth Heilmann

Malik Berthelsen

EM 2012/60 og EM 2012/72

J.nr. 01.25.01/12EM-LABU-00060

J.nr. 01.25.01/12EM-LABU-00072

J.nr. 01.38.01.03-00028